

Motion till kommunfullmäktige: Handlingsplan med anledning av klimatnödläge

Den 4 december 2019 beslutade kommunstyrelsen i Lunds kommun att - som ett svar på ett Lundaförslag - erkänna att det råder ett globalt klimatnödläge. Detta beslut bör följas upp med en handlingsplan för att minska den klimatpåverkan som kan påverkas genom beslut i Lunds kommun.

I internationella förhandlingar har Sverige som föregångare spelat en stor roll för att nå kraftfulla överenskommelser. I kommunerna är det kortast väg mellan medborgarna och deras valda företrädare. Borgmästare och andra företrädare på lokal nivå runt om i världen visar att de är mer radikala än sina regeringar när det gäller klimatåtgärder. Mot bakgrund av bränderna i Australien, avsmältning av Arktis och andra alarmerande klimatrelaterade händelser, finns det nu större möjligheter att få acceptans bland människor för tuffa åtgärder om dessa kan antas vara effektiva för att förhindra en klimatkatastrof.

I Lunds kommun har klimatarbetet hittills koncentrerats på att minska användningen av fossilbränsle i den egna organisationen. Men för att nå klimatmål, är en snabbt minskad användning av fossila drivmedel, oavsett vem det är som tankar, helt avgörande. Medan användningen av fossil energi minskat kraftigt eller helt fasats ut från andra sektorer, har klimatpåverkan från transportsektorn varit relativt konstant i Lunds kommun sedan 1990. Andelen förnybart har förvisso ökat, men samtidigt har volymen person- och lastbilstrafik ökat så mycket att det har förtagit den positiva effekten av att byta från fossilt till förnybart. Ska kommunens klimatmål nås måste byte av drivmedel kombineras med minskning av biltrafiken.

Busskörfält

Erfarenheter från bl a Tornavägen visar att busskörfält i ett gatuutrymme där bussar annars får köa bakom bilar är en snabb och billig åtgärd för att öka kollektivtrafikens attraktivitet. Korta restider och pålitliga tidtabeller kan locka bilister att ändra vanor. Satsning på busskörfält ligger i linje med Kollvision – Lunds kommuns samarbete med Skånetrafiken. Den roll regeringens proposition om klimathandlingsprogram anger för Trafikverket kan underlätta för ett samarbete mellan kommunen, Skånetrafiken och Trafikverket.

Cykelstråk

I Lunds tätort står cykeln för en stor andel del av persontransporterna jämfört med andra kommuner. Ur klimatsynvinkel kan kommunens cykelinvesteringar göra störst nytta genom att underlätta för att skapa alternativ till bilpendling. 2019 publicerade Region Skåne ett koncept för Supercykelstråk. Satsningar på Lund-Dalby, Malmö-Lund och andra utpekade cykelstråk är mycket kostnadseffektiva; samhällsnyttan per satsad krona är större än andra förslag på infrastrukturinvesteringar. Regionens koncept lyfter fram kostnadseffektiva investeringar som kan leda till att cykeltrafiken kan spela samma roll för transporterna som i Holland. Tekniska nämnden skulle i samarbete med Trafikverket och Region Skåne kunna knyta byarna till arbetsplatser i Lund med cykelpendlingsstråk.

Färre lastbilar

Göteborgs stad och Uppsala kommun har genom ändring av lokala trafikförordningar visat att det är möjligt att begränsa lastbilstrafiken i tid, rum och fordonsstorlek. För att minska klimatpåverkan, underlätta för cykelfrakt och minska olycksrisken för oskyddade trafikanter bör Lunds kommun använda såväl lokal trafikförordning som miljözonsbestämmelser och andra juridiska möjligheter som kommunen förfogar över. Det optimala är att följa exemplet från Ystad, Simrishamn och Tomelillas kommuner som med hjälp av upphandlingskrav hänvisar alla kommunala transporter till om- och samlastning på en extern samlastningscentral.

Slopa gratisparkering på kommunal mark

Att erbjuda gratis parkering genom att inte ta ut marknadspris på användning av kommunal mark är en form av klimatskadlig subvention. Denna subvention motverkar en klimatmotiverad fördelning av resor mellan bil, kollektivtrafik, cykel och gång. Gratisparkeringen motverkar dessutom en god stadsmiljö i Lunds bostadsområden.

Biogas i Södra Sandby och Veberöd

Riksdagen har inrättat klimatklivet för att erbjuda medfinansiering av lokala klimatinvesteringar. I byarna kan det vara svårt att klara nödvändiga transporter utan av använda personbil. I enlighet med det som uttrycks i den nyligen antagna Energiplanen bör Lunds kommun aktivt medverka till att utbudet av biogas ökar.

Samutnyttjande av bostäder och lokaler

I Lunds kommun finns en lång tradition av att de politiska partierna försöker överträffa varandra med hur många nya bostäder som ska färdigställas varje år. Även när det gäller byggnader för kontor och andra verksamheter tävlar flera partier med varandra när det gäller att ha långtgående planer. Samtidigt finns det tomma kontor och ett uttalat behov av att flytta från större bostäder som därmed kan tillgodose behov hos dem som har ett motsatt behov. I februari 2020 presenterade Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) en rapport "Lokaldelning som norm". Enligt rapporten står bygg- och fastighetssektorn för 40 % av den årliga resursanvändningen i världen. För att minska klimat- och miljöpåverkan borde befintliga lokaler utnyttjas bättre. Behov av nya bostäder borde i större utsträckning tillgodoses genom ombyggnation som underlättar för att fler utnyttjar befintliga fastigheter.

Minskad klimatpåverkan vid måltidsservering

Att valet av livsmedel kan bidra till jordens uppvärmning står utom allt tvivel. Minskad förbrukning av kött brukar lyftas fram som det mest angelägna, men även att byta ris mot dinkel eller vete kan sänka klimatpåverkan. Kostchefer och annan personal som arbetar med den mat som serveras i kommunal regi har en mycket hög kompetens, vilket har bidragit till att Lunds kommun har vunnit många priser. Personalens gedigna kunskap kan därför nyttjas till att göra en plan för att inom ramen för ekologiskt hållbar utveckling minska matens klimatavtryck.

Upphandlingskrav på minimalt koldioxidutsläpp

Kommunens upphandling är mycket omfattande. En av anledningarna till att Helsingborgs kommun blev utsedd till miljöbästa kommun i Sverige var deras systematiska arbete med att ställa genomtänkta krav i kommunal upphandling för att minska klimat- och miljöpåverkan från kommunens inköp. Det kan röra allt ifrån klimatneutralt byggande till att minska volymen plast.

Fler träd som kolsänka och översvämningsskydd

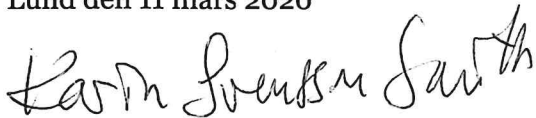
Trots globala överenskommelser om motsatsen fortsätter koldioxidhalten i atmosfären att stiga. Därför måste kraftfulla åtgärder för att dra ner på förbränning av fossilbränslen kombineras med åtgärder för att öka upptaget av kol. Lunds kommun har en trädplan som behöver uppdateras och förses med ett mål om en systematisk ökning av antalet träd i bebyggda områden. Detta för att fylla syftet med att öka kolupptaget och samtidigt minska risken för översvämning i samband med skyfall och långvarigt regn.

Klimatprotokoll - en plattform för ett gemensamt ansvarstagande

Uppsala kommun har framgångsrikt etablerat ett samarbete med universitetet och andra större arbetsgivare i kommunen. Inom ramen för ett s k Klimatprotokoll har gemensamma utfästelser gjorts med avsikt att ta ansvar för minskad klimatpåverkan från de verksamheter respektive part har rådighet över. Den plattform som Klimatprotokollet utgör har utvecklats till en arena för erfarenhetsutbyte och inspiration för egna åtaganden för företag och offentliga institutioner. Vitt skilda arbetssätt såsom klimatsnålt resande till jobbet, energieffektivisering, implementering av nya klimatinnovationer m.m. har lett till goda resultat.

Mot bakgrund av ovanstående konkreta exempel föreslås kommunfullmäktige besluta att en handlingsplan för en snabb och kraftfull minskning av klimatpåverkan ska upprättas.

Lund den 11 mars 2020

Karin Svensson Smith
Kommunfullmäktigeledamot MP